

Vabariigi Valitsuse määruse
"Selja jõe maastikukaitseala kaitse-eeskiri" eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseaduse“ (RT I 2004, 38, 258; 53, 373) § 10 lõike 1 ja § 11 lõike 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus võtta määrusega ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord. Kavandatava Selja jõe maastikukaitseala territoorium on olnud osaliselt kaitse all alates 11. detsembrist 1978, mil Rakvere Rajooni RSN TK oma otsusega nr 198 “Kohaliku tähtsusega looduskaitse alla kuuluvate parkide, botaaniliste üksikobjektide ja maastiku nimekirjade muutmise kohta” võttis kaitse alla maastiku üksikobjektina Selja jõe ürgoru ja rannamoodustised Karepal ja Rutjal.

Vastavalt “Looduskaitseaduse” § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni “Looduskaitseaduse” alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Lääne-Virumaa keskkonnateenistuse spetsialist Riina Pomerants, eelnõu normikohast vormistust kontrollis Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna spetsialist Marika Erikson (tel 626 2880). Eelnõu keeleteimetaja oli Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Kadri Tubli (tel 626 2822).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on Selja jõe oru ja seal esinevate koosluste, EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisa elupaigatüüpide: jõgede ja ojade (3260)³, lamminiitide (6450), vanade looduspõõsade (9010*) soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), laialehiste lammimetsade (91F0), rohundirikaste kuusikute (9050) ja vanade laialehiste metsade (9020*) ning II lisas nimetatud liikide jõesilmu ja lõhe kaitse.

Kaitseala on tsoneeritud kaheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevöönd on moodustatud metsakoosluste loodusliku arengu paremaks tagamiseks.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti. Telkida ja lõket teha võib kohtades, mille kaitseala valitseja on selleks ette valmistanud. Õuemaal on lubatud telkida ja lõket teha omaniku loal. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaüritusi võib korraldada selleks ettevalmistamata kohtades vaid kaitseala valitseja nõusolekul. Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel, mootorita ujuv vahendiga sõitmine kaitseala vetel ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekul. Väljaspool teid tohib kaitseala valitseja nõusolekuta sõidukiga ja maastikusõidukiga sõita järelevalve ja päästetöödel, valitsemisega seotud töödel, liinirajatiste hooldamisel, metsamajandamistöödel, põllumajandustöödel, poollooduslike koosluste hooldamisel ning kaitseala valitseja nõusolekul tehtaval teadustööl. Kaitseala valitseja nõusolekuta ei ole kaitsealal lubatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoimingud, väljastada metsamajandamiskava, kinnitada metsateatist, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks, seada projekteerimistingimusi ning anda ehitusluba.

Kaitseala sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine, välja arvatud õppe- ja loodusraja rajamine. Lubatud on valitseja nõusolekul

hooldustööd kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks ja olemasolevate teede ja jalgradade hooldustööd (muid ehitisi sihtkaitsevööndis ei ole). Hooldatavas (Mooritsa) sihtkaitsevööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine ning pilliroo varumine. Atru varumist ei ole vaja sihtkaitsevööndis reguleerida, kuna kaitsealale mereala ei jää. Hooldatavas sihtkaitsevööndis poollooduslike koosluste esinemisalal on koosluste säilitamiseks vajalik rohu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde harvendamine või raadamine.

Kaitseala piiranguvööndis on lubatud majandustegevus. Keelatud on veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, maavara ja maaainese kaevandamine, biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine metsamaal ja looduslikul rohumaal, roo varumine külmumata pinnasel, uue maaparandussüsteemi rajamine ja uuendusraie, välja arvatud turberaie, kusjuures keelatud on puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel ning tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisust. Ehitisi, sealhulgas ajutisi ehitisi võib püstitada ainult kaitseala valitseja nõusolekul. Samuti võib kaitseala valitseja nõusolekul rajada uusi veekogusid.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kaitseala tsoneeringu ja kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatud piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitse-eeskirja seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja loodusväärtuste säilimise.

Selja jõe maastikukaitseala pindala on 635 hektarit, sellest ligi 49% moodustab riigimaa, umbes 58% eramaad ja umbes 1% on jätkuvalt riigi omandis olevat maad.

3. Maaomanike seisukohad

Vastavalt "Looduskaitseaduse" § 91 lõikele 7 viiakse algatatud kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus lõpule algatamise ajal kehtinud seaduse kohaselt. Menetlemine algatati Lääne Virumaa keskkonnateenistuse 03. septembri 2003. a kirjaga Vihula Vallavalitsusele, milles küsiti arvamust Selja jõe maastikukaitseala eeskirja eelnõu ja selle kohta koostatud eksperdi hinnangu asjus. Vastavalt "Kaitstavate loodusobjektide seaduse" § 5 lõikele 8 on moodustatavast kaitsealast ja seal kehtima hakkavast kaitse-eeskirjast kinnisasja omanikke teavitatud posti teel. Kirjade väljastamisel kasutati maakatastri andmeid seisuga juuni 2004. Ajavahemikul 28.06.2004–24.09.2004 väljastati 71 kirja ning paluti avaldada arvamust, teha ettepanekuid ja esitada pretensioone. Kirjades sisaldus teade, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse, et kinnisasja omanik on kaitse-eeskirjaga nõus.

Seisuga juuni 2004 on kaitsealal kokku 66 eramaaüksust, millel on 71 omanikku. Laekusid 24 maaomaniku arvamused ja ettepanekud 27 maaüksuse kohta ning need on esitatud tabelis.

	Maaüksus	Pindala, ha		Märkuse sisu	Tulemus
		Kokku	Kaitseala I		
Vihula vald					
1.	Kubukalda I (88703:003:1610)	35,6	26,7	Ei nõustu kaitseala laiendamisega	Ettepanek on arvesse võetud
2.	Mooritsa (88703:003:0091)	5,3	5,3	Soovib maa asendamist	Maa asendamist saab algatada peale eeskirja jõustumist
3.	Forelli (88703:003:1893)	0,75	0,69	Nõus kaitse-eeskirja kehtestamisega, kuid	Vastuses kirjale selgitused antud

	Maaüksus	Pindala, ha		Märkuse sisu	Tulemus
				soovib täiendavaid selgitusi	
4.	Roostepõllu (88703:003:0092)	0,7	0,7	Nõus tingimusel, et saab loa ehitise püstitamiseks	Uue kaitse-eeskirja kohaselt jääb maaüksus piiranguvööndisse, kus ehitamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sama kord kehtib maaüksusel ka praegu
5.	Matsi (88703:003:0103)	1	1	Nõus tingimusel, et saab loa ehitise püstitamiseks	Uue kaitse-eeskirja kohaselt jääb maaüksus piiranguvööndisse, kus ehitamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sama kord kehtib maaüksusel ka praegu
6.	Vaasli (88703:003:0460)	0,8	0,8	Soovib saada informatsiooni	Kavandatav kaitsekord võrreldes varasemaga ei muutu
7.	Kalda (88703:003:0044)	1,7	1,7	Soovib saada informatsiooni	Kavandatav kaitsekord võrreldes varasemaga ei muutu
8.	Tenno (88703:003:0071)	11,5	4,02	Nõus kaitse-eeskirja kehtestamisega, soovib täiendavaid selgitusi, teeb ettepaneku sihtkaitsevööndi nimetuse muutmiseks	Selgitused antud vastuses kirjale, ettepanek arvesse võetud
9.	Seljaäärse (88703:003:0093)	7,9	7,9	Soovib maa asendamist	Maa asendamist saab algatada peale eeskirja jõustumist
10.	Õunapuu (88703:003:0102)	1,5	1,5	Soovib ehitada	Uue kaitse-eeskirja kohaselt jääb maaüksus piiranguvööndisse, kus ehitamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sama kord kehtib maaüksusel ka praegu
11.	Kõrgekalda (88703:003:1080)	2,9	2,9	Soovib täiendavaid selgitusi	Selgitused antud vastuses kirjale
	Ervini (88703:003:1336)	2,7	2,7	Soovib ehitada, vajab täiendavaid selgitusi	Uue kaitse-eeskirja kohaselt jääb maaüksus piiranguvööndisse, kus ehitamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sama kord kehtib maaüksusel ka praegu
	Naaritse (88703:003:1334)	2,3	2,3	Soovib ehitada, vajab täiendavaid selgitusi	Uue kaitse-eeskirja kohaselt jääb maaüksus piiranguvööndisse, kus ehitamine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sama kord kehtib maaüksusel ka praegu
12.	Liiva (88703:003:1190)	2,02	2,02	Esitab täiendavad ettepanekud ala	Ettepanek arvesse võetud

	Maaüksus	Pindala, ha		Märkuse sisu	Tulemus
				kaitsekorra muutmiseks	
13.	Naaritse (88703:003:1280)	25,5	22	Teeb ettepaneku ala piiri ulatuslikuks muutmiseks temale kuuluva kinnistu osas	Ettepanekut piiri osas ei ole arvesse võetud, kuna tegemist on olemasoleva kaitseala piires oleva alaga, mille kaitsekord ei muutu. Välja on jäetud vaid kaitseala piiril asuv õueala.
14.	Suure-Sulli (88703:003:1335)	4,8	4,8	Ei ole esitatud kaitse-eeskirja eelnõuga nõus, vajab täiendavaid selgitusi	Maaüksus jääb olemasoleva kaitseala piiresse, kus hakkab kehtima piiranguvööndi kaitsekord. Selgitused kaitsekorra kohta antud vastuses kirjale
15.	Möldri (88703:003:0641)	4,4	4,4	Vajab täiendavaid selgitusi kaitse-eeskirja projekti kohta	Selgitused antud vastuses kirjale
Haljala vald					
16.	Ülejõe (19003:001:0117)	32	32	Ei nõustu kaitseala laiendamisega	Kompromissina on kogu maaüksus jäetud senise sihtkaitsevööndi asemel piiranguvööndisse
17.	Ülejõe (19003:001:0117)	32	32	Nõus kaitseala laiendamisega juhul, kui kogu maaüksus jääb piiranguvööndisse	Ettepanek arvesse võetud
18.	Ülejõe (19003:001:0117)	32	32	Nõus kaitseala laiendamisega juhul, kui kogu maaüksus jääb piiranguvööndisse	Ettepanek arvesse võetud
19.	Ülejõe (19003:001:0117)	32	32	Ei nõustu kaitseala laiendamisega	Kompromissina on kogu maaüksus jäetud senise sihtkaitsevööndi asemel piiranguvööndisse
20.	Kabeli (19003:001:0096)	9,5	4,4	Nõus kaitseala laiendamisega	
21.	Hindreku (19003:001:0250)	5,6	0,6	Nõus kaitseala laiendamisega	
22.	Jõe (19003:001:0262)	3,6	3,6	Soovib ehitada, vajab täiendavaid selgitusi	Uue kaitse-eeskirja kohaselt jääb maaüksus sihtkaitsevööndisse, kus ehitamine on keelatud. Maaomanikuga on räägitud ja ta soovib maa asendamist

	Maaüksus	Pindala, ha		Märkuse sisu	Tulemus
23.	Taluseaduse (19003:001:0112)	1,75	1,75	Ei ole kaitse-eeskirja eelnõuga nõus, ei soovi kuuluda kaitseala koosseisu	Ettepanek osaliselt arvesse võetud, kaitseala piiri nihutatud, jättes põllumaa osa kaitsealalt välja
	Aaviku (19003:001:0151)	1,95	1,5	Ei ole kaitse-eeskirja eelnõuga nõus, ei soovi kuuluda kaitseala koosseisu	Ettepanekut ei ole arvesse võetud, sest tegemist on juba kaitse all oleva alaga, kus kaitsekord rangemaks ei muutu
24.	Veski (19003:001:0024)	3,2	3,2	Ei ole kaitse-eeskirja eelnõuga nõus, ei soovi kuuluda kaitseala koosseisu	Ettepanekut ei ole arvesse võetud, sest tegemist on juba kaitse all oleva alaga, kus kaitsekord rangemaks ei muutu

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Selja jõe maastikukaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtunud “Looduskaitseaduses” esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige EÜ Nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992) ja EÜ Nõukogu direktiivile 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 2.04.1979). Selja jõe maastikukaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 05. augusti 2004. a korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" (RTL 2004, 111, 1758) punkti 2 alapunkti 372 kohaselt määratud Natura 2000 loodusalaks.

5. Määruse mõjuja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide asutamist..

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub “Riigi Teataja seaduse” (RT I 1999, 10, 155; 2001, 24, 133, 93, 565; 2002, 44, 283) § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Selja jõe maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu ja eksperdiarvamuse selle kohta on heaks kiitnud Lääne-Viru Maavalitsus (kooskõlastuskirja originaaleksemplar on esitatud koos Varangu looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu kooskõlastusega), Vihula Vallavalitsus ja Haljala Vallavalitsus.

Villu Reiljan
Keskkonnaminister

Annika Velthut
Kantsler